

RMK metsauuenduse rajamise kvaliteedi kontrollimise juhend

1. Üldsätted

- 1.1. Metsauuenduse rajamise kvaliteedi kontrollimine on osa RMK sisekontrollisüsteemist, mille käigus hinnatakse istutustööde vastavust töö üleandmisel seatud tingimustele, vastuvõetud kogustele ja „RMK metsauuenduse rajamise juhendile“.
- 1.2. Kontrollimisel viiakse läbi järgmised tegevused:
 - 1.2.1. hinnatakse metsakasvataja poolt vastu võetud istutatud puude arvu võrrelduna kontrolltegevuse läbiviija loendatud tulemustega;
 - 1.2.2. hinnatakse metsauuenduse rajamise kvaliteeti vastavalt juhendi lisas toodud metsauuenduse rajamise kvaliteedikriteeriumitele ja hindamisskaalale.
- 1.3. Kontrolltegevus viiakse läbi sama aasta I poolaastal lõpetatud IS ja LUK-IS lankidel.
- 1.4. Kontrolltegevusi teostab metsakasvatustalituse analüütik, metsakasvatusjuht või metsakasvatustalituse juhataja käskkirjaga määratud isik.

2. Lühendid

Juhendis kasutatakse lühendeid järgmises tähenduses:

- 2.1. MUR – metsauuenduse rajamine;
- 2.2. IS – istutus;
- 2.3. LUK-IS – looduslikule uuendusele kaasaaitamine istutusega;
- 2.4. MKT – metsakasvataja töölaud.

3. Metsauuenduse rajamise kvaliteedi kontrollimise maht

- 3.1. Kontrollida tuleb iga metsakasvataja kohta vähemalt 10 eraldist.
- 3.2. Kontrollitavate eraldiste valim peab võimalusel sisaldama erineva eesmärgipuuliigi ja erineva maapinna ettevalmistamise võttega eraldisi. Võimalusel peab 3 eraldist olema valimis MUR võttega LUK-IS. Lisaks peab võimalusel olema valimis 3 eraldist, kus töö teostajaks on RMK oma töötaja.
- 3.3. Kontrollitavad eraldised leitakse kontrolltegevuse läbiviija poolt juhusliku valiku alusel.
- 3.4. Kontrollitavate eraldiste valimit suurendatakse juhul, kui kontrolli käigus tuvastatakse metsakasvataja kohta vähemalt 1 eraldis, mille kvaliteedihinne on 50% või madalam või vähemalt 3 mittevastavust ühe ja sama kvaliteedikriteeriumi osas.
- 3.5. Lisavalimi suuruseks on vähemalt 5 eraldist metsakasvataja kohta. Valimi koostab metsakasvatustalituse analüütik ja täiendava kontrolltegevuse viib läbi metsakasvatusjuht. Metsauuenduse rajamise kvaliteeti oluliselt mõjutavate asjaolude ilmnemisel, mida käesoleva juhendi alusel ei hinnata ja mis ei tingi lisavalimi rakendamist, teavitab analüütik metsakasvatusjuhti esimesel võimalusel.
- 3.6. Täiendava kontrolli tulemus ei mõjuta metsakasvataja keskmist kvaliteedihinnet, selle eesmärgiks on vähendada süsteemselt esinevaid kvaliteedivigu.
- 3.7. Kontrollimisel kasutatakse proovitükki suurusega 100 m² või 50 m², ringproovitükki raadiusega 5,64 m või 3,99 m.
- 3.8. Kontrollimisel tuleb teha esimese hektari kohta vähemalt 3 proovitükki ja iga järgneva hektari kohta vähemalt 1 proovitükk.
- 3.9. Proovitükid tuleb paigutada selliselt, et kogu ala oleks piisavalt iseloomustatud ja kõik iseärasused kajastatud.

4. Metsauuenduse rajamise kvaliteedi hindamise kontrolltegevused

- 4.1. Kontrollimisel võetakse aluseks MKT „Analüütikute aruandes“ olevad eraldised, mille MUR plaanid on lõpetatud.
- 4.2. Kontrolltegevuse käigus võrreldakse metsakasvataja poolt vastu võetud istutatud puude arvu kontrolltegevuse läbiviija poolt loendatud puude arvuga.
- 4.3. Loendatakse ainult kultiveeritud metsataimi.
- 4.4. Puude arv loetakse vastavaks, kui kontrolltegevuse käigus loendatud puude arvu ja metsakasvataja poolt vastu võetud istutatud puude arvu erinevus jääb lubatud piiridesse. Lugemite erinevuse lubatud piirid on -10% või kuni +500 puud hektari kohta.
- 4.5. MUR kvaliteeti hinnatakse lähtudes „RMK metsauuenduse rajamise juhendist“ ja MUR kvaliteedikriteeriumitest.

5. Kontrolltegevuse kajastamine

- 5.1. Kontrolltegevuse kohta koostatakse „MUR kontrollakt“, mille vorm asub DHS-i „[Dokumentide vormide ja aluspõhjade](#)“ sarjas või kasutatakse mobiilirakenduse „Kvaliteedihindamine“ elektroonilist sisestusvormi.
- 5.2. Kontrollaktid salvestatakse DHS-i sarja 3-2.11 „Metsamajandustööde kontrollaktid“ või MKT jaotuse „Kvaliteedihindamine“ all.
- 5.3. Kontrolltegevuse tulemustest teavitatakse MUR eest vastutavat metsakasvatajat, piirkonna metsakasvatusjuhti ja metsakasvatustalituse analüütikut juhul, kui kontrolltegevust ei viinud läbi analüütik.
- 5.4. Teavitamiseks loetakse DHS-i viite saatmist e-kirjaga või „Kvaliteedihindamine“ teavitust MKT-s.
- 5.5. Kontrolltegevuse tulemuste kohta koostavad metsakasvatustalituse analüütikud koondaruande.
- 5.6. Koondaruanne salvestatakse DHS-i sarja 3-2.12 „Metsamajandustööde kontrolli-aruanded“.
- 5.7. Koondaruande DHS-i viide saadetakse e-kirjaga metsakasvatustalituse juhatajale, metsakasvatusjuhtidele, metsamajanduse peaspetsialistile, metsakasvatajatele, siseaudiitorile, kvaliteedispetsialistile ja metsamajanduse valdkonna juhatuse liikmele.

Lisa
 “RMK metsauuenduse rajamise kvaliteedi
 kontrollimise juhendi” juurde

RMK metsauuenduse rajamise kontrollimise kvaliteedikriteeriumid ja hindamisskaala

1. MUR kvaliteedi kontrollimise kriteeriumid ja hindepotsendid

Tabel 1. MUR kvaliteedi kontrollimise kriteeriumid ja hindepotsendid

Kvaliteedikriteerium	Hinnang	Hindepotsent
Eesmärgipuuliik	sobib	100
	ei sobi	50
MP võtte kvaliteet	vastab	100
	ei vasta	75
	töö tehtud osapinnaliselt	50
Puude arv	vastab	100
	ei vasta	75
	oluliselt väiksem	50
Istutuskvaliteet	vastab	100
	ei vasta	75
	nigel	50
	poolik või tegemata töö	0

Eraldise koguskoori arvestamisel lähtutakse kriteeriumite madalaimast hindepotsendist. Valimi koguskooride aritmeetiline keskmine näitab metsakasvataja MUR kvaliteeti hindamisskaalal.

2. MUR kvaliteedi hindamisskaala

- 2.1. „Hea“, kui kvaliteedikriteeriumite hindepotsentide tulemus on vähemalt 90%.
- 2.2. „Rahuldav“, kui kvaliteedikriteeriumite hindepotsentide tulemus on vähemalt 75%, aga alla 90%.
- 2.3. „Nigel“, kui kvaliteedikriteeriumite hindepotsentide tulemus on alla 75%.

3. MUR kvaliteedikriteeriumite definitsioon

- 3.1. Eesmärgipuuliik
 Hinnatakse, kas kasvukoha tingimused on sobivad valitud eesmärgipuuliigi kultiveerimiseks. Hindepotsenti alandatakse 50%-ni, kui eesmärgipuuliik ei sobi antud kasvukohta või kui maapinna ettevalmistamise võttega ei ole loodud puuliigile vajalikke kasvutingimusi.

Koguskoori mõjutab määral, mis annab minimaalselt 50%, hindamisskaalal „Nigel“.

3.1.1. Sobib – 100%

3.1.2. Ei sobi – 50%

3.2. MP võtte kvaliteet

Hinnatakse, kas mätaste puhul:

3.2.1. istutuskõlblike mätaste arv on minimaalselt:

3.2.1.1. $EPL=MA - 2000 \text{ tk/ha}$

3.2.1.2. $EPL=KU - 1800 \text{ tk/ha}$

3.2.1.3. $EPL=KS/LM - 1600 \text{ tk/ha}$

Mätaste arvu ja kontakti maapinnaga hinnatakse puude arvu loendamiseks rajatud proovitükil visuaalse vaatluse teel. Kui mätas on tõstetud raiejäätmete peale või kinni vajutamata, siis seda ei arvestata istutuskõlblikuks. Istutuskõlblike mätaste arvu erinevuse lubatud piiriks on -200 tükki hektari kohta, lubatud on rajada miinimumarvust rohkem mättaid;

3.2.2. töö on tehtud tervel pinnal. Hindeprotsenti alandatakse juhul, kui tehtud töö vastuvõetud kogusest on visuaalselt hinnates enam kui 30% tegemata.

Hinnatakse, kas vagude puhul:

3.2.3. töö on tehtud tervel pinnal. Hindeprotsenti alandatakse juhul, kui tehtud töö vastuvõetud kogusest on visuaalselt hinnates enam kui 30% tegemata.

Koguskoori mõjutab määral, mis annab minimaalselt 50%, hindamisskaalal „Nigel“.

3.2.4. Vastab – 100%

3.2.5. Ei vasta – 75%

3.2.6. Töö tehtud osapinnaliselt – 50%

3.3. Puude arv

Hinnatakse kontrolltegevuse käigus loendatud puude arvu ja metsakasvataja poolt vastu võetud puude arvu vastavust. Erinevuse lubatud piirid on kuni -10% või kuni +500 puud hektari kohta.

Hindeprotsenti alandatakse 75%-ni, kui loendatud puude arv erineb lubatud piiridest ja 50%-ni, kui loendatud puude arv on metsakasvataja vastu võetud puude arvust üle 20% väiksem.

Koguskoori mõjutab määral, mis annab minimaalselt 50%, hindamisskaalal „Nigel“.

3.3.1. Vastab – 100%

3.3.2. Ei vasta – 75%

3.3.3. Oluliselt väiksem – 50%

3.4. Istutuskvaliteet

Hinnatakse, kas:

3.4.1. istutatud taimed ümber on pinnas tihendatud. Pinnase tihendatust kontrollitakse puude arvu loendamiseks rajatud proovitükil istikuid ladvast tõmmates. Kui mõõdukat jõudu rakendades istik pinnases ei püsi, loetakse istutus kvaliteedile mittevastavaks;

- 3.4.2. istutatud taim on püstises asendis. Istikute asendit kontrollitakse puude arvu loendamiseks rajatud proovitükil visuaalse vaatluse teel vahemikus 0-45 kraadi. Kui istiku kaldenurk on üle poole 45 kraadist, loetakse istutus kvaliteedile mittevastavaks;
- 3.4.3. istutussügavus on sobiv. Istutussügavust ja juurekava paiknemist kontrollitakse puude arvu loendamiseks rajatud proovitükil visuaalse vaatluse teel. Kui istik on üle juurekaela pinnases või kui juurekava on osaliselt maa peal, loetakse istutus kvaliteedile mittevastavaks;
- 3.4.4. istutuskoh on sobiv. Istutuskoha valikut kontrollitakse puude arvu loendamiseks rajatud proovitükil visuaalse vaatluse teel. Kui istutuskoh on eesmärgipuuliigile liigniiske (vao põhi, reljeefi madalad osad, sulglohud) või ei asu mineraalsel pinnasel (toorhuumus, metsakõdu), loetakse istutus kvaliteedile mittevastavaks. Samuti loetakse istutus kvaliteedile mittevastavaks, kui mätastuse korral on taimi istutatud ettevalmistamata maapinnale.
- 3.4.5. juurekava on elujõuline. Juurekava loetakse elujõuliseks, kui selle laius vastab kõikidel taimetüüpidel taime võra laiusele. Juurekava kontrollitakse taimede pistelise väljakaevamise teel. Kui juurekava on liigselt kärbitud või narmasjuured on mähitud ümber juurekava, loetakse istutus kvaliteedile mittevastavaks. Juurekava kvaliteedivead fikseeritakse kontrollaktil, kuid need ei mõjuta metsakasvataja keskmist kvaliteedihinnat.

Hindeprotsenti alandatakse 75%-ni, kui kvaliteedile mittevastavusi esineb rohkem kui 200 tükki hektarile ja 50%-ni, kui istutusvigadega taimi on üle 20% istutatud taimede koguarvust. Kui eraldi on töö tegemata või tehtud osaliselt, loetakse eraldise koguskoor võrdseks nulliga ja teisi kriteeriume ei hinnata.

Koguskoori mõjutab määral, mis annab minimaalselt 0%, hindamisskaalal „Nigel“.

- 3.4.6. Vastab – 100%
- 3.4.7. Ei vasta – 75%
- 3.4.8. Nigel – 50%
- 3.4.9. Poolik või tegemata töö – 0%